

.....										
	Kod ucznia									
			-			-				
	Dzień		Miesiąc			Rok				
pieczętka WKK		DATA URODZENIA UCZNIĄ								

**KONKURS Z PRZYRODY
DLA UCZNIÓW
SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
ETAP REJONOWY**

Cieszę się z ponownego spotkania z Tobą. Gratuluję Ci wspaniałej wiedzy, dzięki której zostałeś uczestnikiem eliminacji rejonowych. Mam nadzieję, że dzisiejsze spotkanie doprowadzi Cię do grona uczestników w konkursie przyrodniczym na szczeblu wojewódzkim.

Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania:

1. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test zawiera 14 stron i 32 zadania, ewentualny brak zgłoś Komisji Konkursowej.
2. Rozwiązania wpisuj długopisem bądź piórem.
3. W przypadku testu wyboru prawidłową odpowiedź zaznacz stawiając znak X na literze poprzedzającej treść wybranej odpowiedzi.
4. Jeżeli pomylisz się, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz znakiem X inną odpowiedź.
5. W zadaniach otwartych odpowiedź zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonym miejscu. Pomyłki przekreślaj. Nie używaj korektora.
6. Przy każdym zadaniu podano maksymalną liczbę punktów możliwą do uzyskania za jego rozwiązanie.

Czas pracy:

90 minut

Liczba punktów
do uzyskania:

80

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1. [0 – 2]

Skreśl błędne określenia w poniższych zdaniach tak, aby powstało zdanie prawdziwe.

- A. Skala 1: 400 jest *mniejsza / większa* niż skala 1: 40000.
- B. Większy fragment powierzchni Ziemi będzie przedstawiała mapa wykonana w skali 1:300 / 1:30000.
- C. Dokładną powierzchnię terenu przedstawiają mapy *topograficzne / przeglądowe*.
- D. Na wycieczkę rowerową najlepiej zabrać ze sobą mapę wykonaną w skali 1: 10 000 / 1: 1000, ponieważ jest bardziej szczegółowa.

Zadanie 2. [0 – 2]

1. Jaką formę terenu przedstawia poniższe zdjęcie?

- A. dolinę
- B. kotlinę
- C. wysokie góry
- D. przełęcz

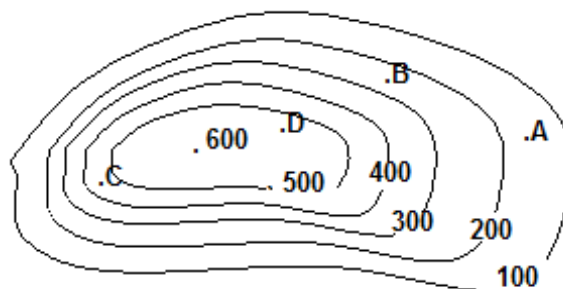
2. Wyjaśnij znaczenie wybranego słowa.

.....
.....
.....

Zadanie 3. [0 – 2]

1. Wysokość względna podanego wzniesienia od jego podstawy wynosi:

- A. 600 m
- B. 600 m n.p.m.
- C. 500 m
- D. 500 m n.p.m.

2. Na podstawie mapy poziomicowej z pkt. 1 można stwierdzić, że:

- A. punkt C leży niżej niż punkt B
- B. punkt B leży wyżej niż punkt D
- C. punkt A leży na tej samej wysokości co punkt B
- D. punkt C leży niżej niż punkt D

Zadanie 4. [0 – 5]

Dopasuj podane obiekty do krain geograficznych, w których są położone, wpisując odpowiednią liczbę.

Obiekty:

1. Śnieżka 2. potok Roztoka 3. Czerwone Wierchy 4. Poronin 5. Łysogóry
 6. Jelenia Góra 7. Siklawa 8. Szczeliniec Wielki 9. Park Narodowy Gór Stołowych
 10. Puszcza Jodłowa 11. Jaskinia Raj 12. Lubomierz 13. dąb Bartek
 14. Święta Katarzyna 15. Jaskinia Mroźna

A. Tatry

B. Sudety.....

C. Góry Świętokrzyskie.....

Zadanie 5. [0 – 3]

Poniżej przedstawiono charakterystykę skał występujących w Polsce. Wpisz właściwą nazwę skały na podstawie jej opisu.

L.p.	Charakterystyka skały	Nazwa skały
1.	Jest skałą osadową zbudowaną głównie z węglanu wapnia, przede wszystkim w postaci kalcytu. Można w niej dostrzec odciski muszli i szkielety dawnych organizmów.	
2.	Lita skała osadowa o różnych barwach, złożona okruchów skalnych, najczęściej żwiru spojonych lepiszczem.	
3.	Jest litą, zwykle drobnoziarnistą skałą osadową barwy szarej, żółtej i czerwonej.	
4.	Jest skałą magmową głębinową. W jego skład wchodzi minerały - przezroczystobiały kwarc, mlecznobiały lub różowy skaleń i łyszczyk.	
5.	Skała osadowa pylasto – okruchowa barwy żółtej, składająca się głównie z drobnych ziaren kwarcu oraz węglanu wapnia.	

Zadanie 6. [0 – 1]

Najbardziej urodzajne gleby to czarnoziemy. W której krainie geograficznej występują czarnoziemy?

- A. na Żuławach Wiślanych
- B. na Nizinie Podlaskiej
- C. na Wyżynie Lubelskiej
- D. na Nizinie Mazowieckiej

Zadanie 7. [0 – 4]

Zaznacz poprawne zakończenia zdań.

1. Tatry należą do następującego łańcucha górskiego:

- A. Alp B. Karpat C. Pirenejów D. Apeninów

2. Spośród krajów sąsiadujących z Polską największą powierzchnię ma:

- A. Ukraina B. Białoruś C. Republika Czeska D. Niemcy

3. Nizina Śląska leży w dorzeczu rzeki:

- A. Noteci B. Warty C. Wisły D. Odry

4. Wodospad zwany Gardłem Diabła lub Diabelską Gardzielą mający wysokość 72 m, występuje na rzece:

- A. Iguacu B. Korana C. Kosi D. Firehole

Zadanie 8. [0 – 3]

Poniższe zdania dotyczą krajobrazu Morza Bałtyckiego. Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Obok zdań prawdziwych skreśl literę **P**, a obok zdań fałszywych literę **F**.

L.p.	Zdania	Określenie zdania	
		P - prawdziwe	F - fałszywe
1.	Morze Bałtyckie jest morzem śródładowym, płytkim, chłodnym, półsłonawym.	P	F
2.	Wraz z Morzem Północnym jest częścią Oceanu Spokojnego.	P	F
3.	Małe zasolenie wód Morza Bałtyckiego jest wynikiem małej ilości wpadających do niego rzek.	P	F
4.	Wody zachodniej części Morza Bałtyckiego są bardziej słone niż w części wschodniej i północnej.	P	F
5.	Wody Morza Bałtyckiego są mało przejrzyste, dlatego światło przenika zaledwie do głębokości około 30 m.	P	F
6.	Do wysp leżących na Bałtyku należą Gotlandia, Olandia, Bornholm, Sarema.	P	F

Zadanie 9. [0 – 1]

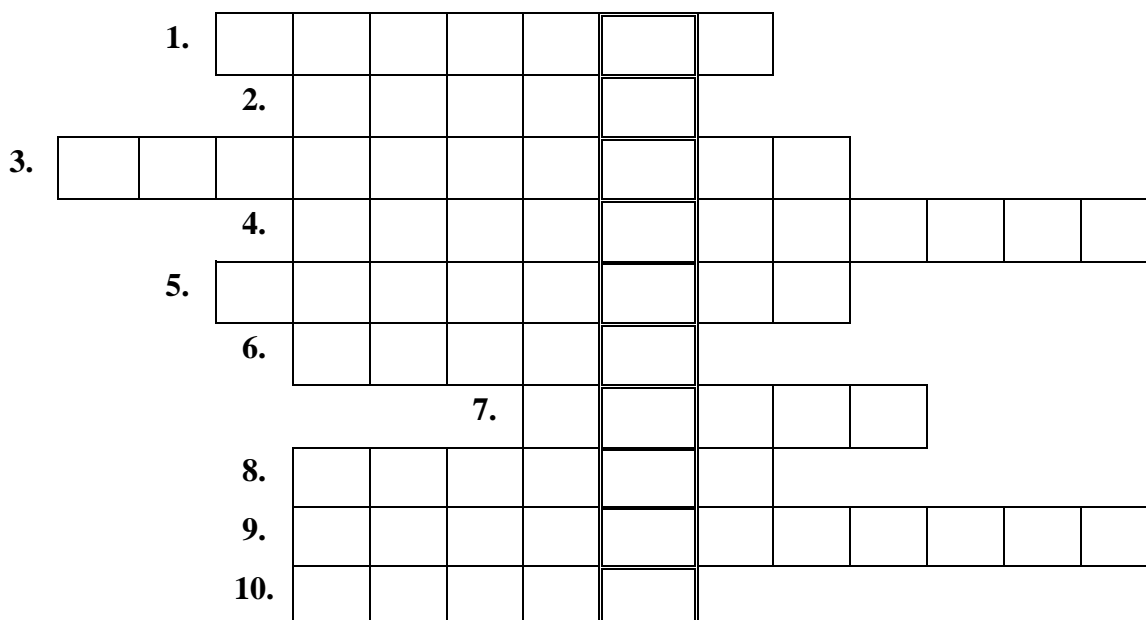
Pogoda różni się od klimatu. Wybierz zdanie opisujące klimat.

- A. W Wiadomościach zapowiadano na kolejny dzień opady deszczu.
 B. W minionym tygodniu było słonecznie i bezchmurnie.
 C. W Atenach zimy są bardziej deszczowe niż lato, a temperatury powietrza nie spadają poniżej 0°C.
 D. W poniedziałek w Gdańsku w godzinach porannych na lotnisku panowała duża mgła.

Zadanie 10. [0 – 5]

Rozwiąż krzyżówkę a następnie odczytaj hasło.

1. Rzeka przepływająca przez Gdańsk.
2. Wiatr powodujący lawiny śnieżne w Tatrach.
3. Obszar utworzony przez Gdańsk, Sopot i Gdynię.
4. Twierdza morska w Gdańsku.
5. Jezioro, nad którym leży miasto Giżycko.
6. Dolina o wąskim dnie i stromych zboczach na Wyżynie Lubelskiej.
7. Piaszczyste wzniesienie usypane przez wiatr.
8. Najgłębsze jezioro Polski.
9. Skalny labirynt w Górach Stołowych.
10. Symbol Drawieńskiego Parku Narodowego.

Hasło krzyżówki

Zadanie 11. [0 – 1]

Otrzymałeś hasło po rozwiązaniu krzyżówki oznacza:

- A. Dużą formę powierzchni Ziemi, typowej dla obszarów nizinnych, która stanowi rozległe, niezbyt wysokie wzniesienie o łagodnych kształtach, ograniczone szerokimi dolinami.
- B. Małą formę powierzchni Ziemi, typowej dla obszarów wyżynnych, która stanowi rozległe, wysokie wzniesienie o łagodnych kształtach, ograniczone szerokimi dolinami.
- C. Dużą formę powierzchni Ziemi, typowej dla obszarów górskich, która stanowi rozległe i wysokie wzniesienie o stromych kształtach, ograniczone wąskimi dolinami.
- D. Małą formę powierzchni Ziemi, typowej dla obszarów nizinnych, która stanowi niewielkie i małe wzniesienie o łagodnych kształtach, ograniczone szerokimi dolinami.

Zadanie 12. [0 – 6]

1. Do podanych nazw parków narodowych dopasuj element krajobrazu podlegający ochronie.

L.p.	Park Narodowy		Charakterystyka krajobrazu
1.	Roztoczański	A.	Park ten pokryty jest polodowcowymi piaskami, których część porastają lasy sosnowe, część tworzy wydmy w pradolinie Wisły oraz obszary bagienne.
2.	Magurski	B.	Na terenie parku znajdują się słynne gejzery, gorące źródła, wulkany błotne, fumarole i wodospady.
3.	Karkonoski	C.	Ochronie podlega najwyższe, po Tatrach, pasmo górskie Polski. Mają tu swoje stanowiska takie gatunki roślin, jak: okrzyn jeleni, rogownica alpejska, wyblin jednolistny.
4.	Kampinoski	D.	Spotkać można tu koniki polskie będące potomkami tarpanów. W dolinie rzeki Wieprz żyją bobry. Najbogatszy jest tu świat owadów, głównie chrząszczy.
5.	Babiogórski	E.	Ochronie podlegają tereny takie jak: torfowiska wysokie, zarośla kosówki, gołoborza, kotły polodowcowe przeobrażone niekiedy w stawy. Ciekawostką jest muflon introdukowany na początku XX wieku.
6.	Yellowstone	F.	Na terenie parku można wyróżnić dwa piętra roślinne: pogórze i regiel dolny. Piętro pogórza porastają głównie drzewostany sztuczne z przewagą sosny. Natomiast piętro regła dolnego porastają naturalne lasy bukowe z domieszką jedlin i rzadko występujących jaworzyn. Wśród zwierząt występują żbiki, rysie, niedźwiedzie, orliki krzykliwe.

1..... 2..... 3..... 4..... 5..... 6.....

2. Wypisz cztery parki narodowe wymienione w pkt.1, które zostały wpisane na światową listę rezerwatów biosfery UNESCO?

odpowiedź

Zadanie 13. [0 – 1]

Najniższe roczne sumy opadów deszczu występują:

- A. na Nizinie Amazonki
- B. w klimacie zwrotnikowym
- C. u podnóża Himalajów
- D. w klimacie okołobiegunowym

Zadanie 14. [0 – 3]

Wpisz nazwy stref krajobrazowych na podstawie ich krótkiej charakterystyki.

1. W lesie wyróżniamy cztery warstwy: korony drzew, podszyt, runo leśne i ściółkę. Dominują w nim drzewa liściaste np. buki, graby. Aby przetrwać zimę, drzewa zrzucają liście, by zmniejszyć parowanie wody. Ich łodygi pokrywa gruba kora, a pąki liści i kwiatów okrywają łuski. Do obecnych czasów lasów tych zachowało się stosunkowo niewiele. Na ich miejscu dominują krajobrazy rolnicze, miejskie, przemysłowe.

Krajobraz

2. W lesie wyróżniamy najczęściej trzy warstwy - korony drzew, runo leśne i ściółkę. Rosną w nim sosny, świerki, jodły. Drzewa mają liście w postaci igieł pokrytych woskiem, co ogranicza parowanie wody i chroni przed mrozem. Korony drzew mają stożkowaty kształt, których gałęzie są skierowane ku dołowi. W ten sposób ułatwiają zsuwanie się śniegu z całej rośliny. Ze względu na bardzo surowe warunki klimatyczne las ten nie został aż tak bardzo zmieniony przez człowieka.

Krajobraz

3. W lesie występują trzy warstwy drzew oraz warstwa krzewów i runa. Jest on gęsty, zielony, rośliny w nim konkurują o światło. Aby wykorzystać jak największą ilość światła niektóre rośliny osiągają kilkadziesiąt metrów wysokości. Ich pnie i gałęzie porastają inne rośliny.

Krajobraz

Zadanie 15. [0 – 3]

Do podanych w tabeli gatunków zwierząt oznaczonych cyframi od 1 do 5, przyporządkuj ich przystosowania oznaczone literami od A do E.

L.p.	Gatunki zwierząt		Przystosowanie
1.	tapir amerykański	A.	Ma szerokie kopyta, które zapobiegają zapadaniu się w śniegu oraz ułatwiają mu poruszanie się po zabagnionym terenie. Jego pokarmem są rośliny.
2.	soból tajgowy	B.	Ma gęste futro, które chroni ciało przed zimnem, oraz grubą warstwę tłuszczu.
3.	łoś euroazjatycki	C.	Jego rogi osiągają długość do 70 cm. Są silnie rozszerzone u nasady, zakrzywione w dół końcami, hakowato wygięte do góry. Sierść jest brunatna lub brunatnoczarna, bardzo długa (do 90 cm), szorstka, o gęstej i delikatnej podściółce puchowej szczególnie w okresie zimowym.
4.	wół pizmowy	D.	Ma grubą skórę, która chroni ciało przed otarciami podczas wędrówek w gęstych zaroślach. Jego pokarmem są rośliny i dziki ryż.
5.	mors arktyczny	E.	Ma delikatną i gęstą sierść, która chroni ciało przed zimnem. Zmiana ubarwienia futra w zimie pozwala mu ukryć się w otoczeniu.

1..... 2..... 3..... 4..... 5.....

Zadanie 16. [0 – 1]

Do kserofitów zaliczamy:

- A. sukulenty i suchorośla
- B. efemerydy i sukulenty
- C. suchorośla i halofity
- D. kolczaste krzewy i sukulenty

Zadanie 17. [0 – 1]

Zapoznaj się z poniższym tekstem, a następnie odpowiedz na pytanie.

„W tej wsi znajdują się ruiny gotyckiego kościoła wybudowanego na przełomie XIV-XV wieku w odległości prawie 2 kilometrów od morza. Procesy abrazyjne spowodowały, że brzeg morski nieustannie zbliżał się do budowli. Ostatnie nabożeństwo odprawiono w kościele 2 marca 1874 roku, a jego wyposażenie przewieziono do katedry w Kamieniu Pomorskim. W 1901 zawaliła się pierwsza jego część. Dziś pozostał jedynie fragment południowej ściany. Obecnie trwają intensywne prace nad ochroną ruin przed sztormami. Jest to jedyna tego typu atrakcja turystyczna w Europie.”

W jakiej miejscowości w Polsce znajduje się opisany kościół?

- A. w Trzęsaczu
- B. w Rewalu
- C. w Grodnie
- D. w Pustkowie

Zadanie 18. [0 – 4]

1. *Ułóż w prawidłowej kolejności poniższe zdania dotyczące procesu powstawania form krasowych, wpisując w wykropkowane miejsca cyfrę od 1 do 5.*

- A. Wody powierzchniowe i podziemne rozpuszczają skały wapienne
- B. W ciepłych wodach żyją organizmy o szkieletach wapiennych.....
- C. Morze ustępuje, pozostawiając duże ilości skał wapiennych.....
- D. Powstają formy krasowe: jaskinie, maczugi, iglice i inne.....
- E. Organizmy obumierają i osadzają się na dnie mórz.....

2. *W Polsce formy krasowe można zaobserwować głównie:*

- A. na Wyżynie Lubelskiej, na Wyżynie Krakowsko - Częstochowskiej
- B. w Tatrach Wysokich, w Masywie Śnieżnika
- C. w Górach Świętokrzyskich, w Bieszczadach
- D. we wszystkich wymienionych powyżej miejscach Polski

Zadanie 19. [0 – 5]

Wpisz do tabeli po pięć przykładów zwierząt zamieszkujących lasy równikowe Afryki i Ameryki Południowej.

Zwierzęta: szympan, tapir, kapibara, goryl, okapi, lampart, mrówkojad, puma, jaguar, hipopotam

Lasy równikowe Afryki	
Lasy równikowe Ameryki Południowej - Amazonii	

Zadanie 20. [0 – 1]

Przyczyną rabunkowej działalności człowieka dotyczącej wycinania lasów równikowych jest:

- A. przygotowanie miejsca pod nowe plantacje
- B. szybkie zmniejszenie powierzchni lasów
- C. zmniejszenie ilości tlenu w powietrzu
- D. wyginięcie rzadkich gatunków zwierząt

Zadanie 21. [0 – 4]

Do wymienionych w tabeli stref krajobrazowych oznaczonych numerem od 1 do 8, przyporządkuj typowe dla nich zwierzęta oznaczone literą od A do H.

L.p.	Strefa krajobrazowa		Zwierzęta
1.	pustynia zwrotnikowa	A	niedźwiedź polarny
2.	step	B	eland
3.	puszcza równikowa	C	tygrys syberyjski
4.	lasy liściaste i mieszane	D	renifer tundrowy
5.	tajga	E	anakonda
6.	pustynia lodowa	F	wielbłąd jednogarbny
7.	tundra	G	żubr europejski
8.	sawanna	H	suhak

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....

Zadanie 22. [0 – 1]

Do krajobrazów astrefowych zaliczamy:

- A. las równikowy i sawannę
- B. pustynię i krajobraz wulkaniczny
- C. krajobraz górski i krajobraz wulkaniczny
- D. krajobraz górski i krajobraz leśny

Zadanie 23. [0 – 2]

Ze względu na materiał budujący pustynie wyróżniamy kilka jej typów.

Jaki typ pustyni został przedstawiony na zdjęciu? Podaj jej polską i arabską nazwę.

Nazwa polska

Nazwa arabska

Zadanie 24. [0 – 4]

Do przedstawionych biomów i formacji roślinnych oznaczonych literami od A do G, wpisz obok nich nazwę państwa lub nazwę krainy geograficznej, w której one występują wybierając pojęcia z ramki.

Nizina Amazonki	Islandia	Wielkie Równiny	Argentyna
Hiszpania	Syberia	Afryka Południowa	

A. tundra

B. pampa

C. tajga

D. busz

E. selvas

F. makia

G. preria

Zadanie 25. [0 – 1]

Bardzo często w tajdze w okresie wiosennym można spotkać zmiany w ekosystemie - zdjęcie obok, związane z przechyleniem czy przewracaniem się drzew.

Przyczyną zaistniałych zmian jest:

- A.** gleba
- B.** efekt cieplarniany
- C.** wiatr
- D.** niskie położenie Słońca na niebie

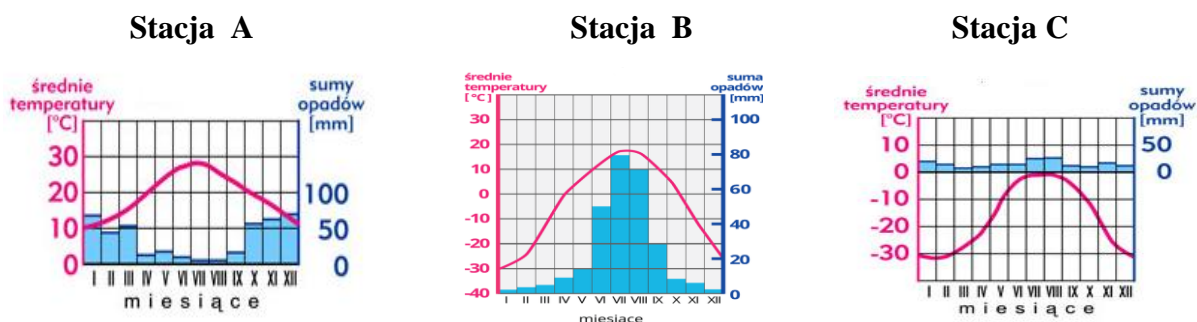
Zadanie 26. [0 – 3]

Skreśl błędne określenia w poniższych zdaniach tak, aby powstało zdanie prawdziwe opisujące Antarktydę.

1. Antarktyda ma powierzchnię *większą / mniejszą* niż Europa.
2. *Cała powierzchnia / niemal cała powierzchnia* Antarktydy znajduje się wewnątrz koła podbiegunowego południowego.
3. Antarktydę oblewa /ją *jeden /trzy* ocean /y.
4. Cieśnina Drake’a oddziela Antarktydę od *Ameryki Południowej / Australii*.
5. Biegun zimna znajduje się na *biegunie południowym / w znacznej odległości od bieguna południowego*.
6. Najwyższy szczyt Antarktydy Masyw Vinsona ma wysokość *mniejszą / większą* niż Mont Blanc.

Zadanie 27. [0 – 3]

Wykresy klimatyczne przedstawiają roczny rozkład średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza w °C (linia ciągła) i miesięcznych sum opadów atmosferycznych w mm (diagram słupkowy) w trzech stacjach klimatycznych w Europie i w Azji.

1. Która stacja A, B czy C określa warunki klimatyczne stepu?

Warunki klimatyczne stepu określa stacja

2. Podaj trzy cechy klimatu, które sprawiają, że w stepie występują niekorzystne warunki do życia.

A.....

B.....

C.....

Zadanie 28. [0 – 2]

W jaki sposób bobak chroni się przed drapieżnikami? Wybierz trzy poprawne odpowiedzi, wpisując odpowiednią literę.

- A. Jest szybki i wytrzymały w biegu.
- B. Kopie nory i podziemne korytarze.
- C. Znajdując się w niebezpieczeństwie wytwarza barwy ostrzegawcze.
- D. Prowadzi nadrzewny tryb życia.
- E. Żyje w koloniach, w których poszczególne osobniki wzajemnie się ostrzegają w razie niebezpieczeństwa.
- F. Jego ciało pokrywa futro upodabiające się barwą i deseniem do środowiska, w którym żyje.

Odpowiedź.....

Zadanie 29. [0 – 3]

*Oceń prawdziwość zdań dotyczących obszarów polarnych. Podkreśl **TAK**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub **NIE**, jeśli jest fałszywe.*

1. Arktyka leży pod gwiazdozbiorem Wielkiej Niedźwiedzicy.

TAK NIE

2. Antarktyda jak i Arktyka w całości pokryte są lądolodem, który nigdy nie odmarza. Ich wzniesienia, szczyty wznoszące się nad powierzchnię lądolodu nazywają się nunatakami.

TAK NIE

3. Plankton roślinny jest podstawą polarnych łańcuchów pokarmowych.

TAK NIE

4. Roślinami kwiatowymi występującymi na Antarktydzie są śmiałek antarktyczny i kolobant.

TAK NIE

5. Głony jednokomórkowe mogą występować na lodzie i na śniegu.

TAK NIE

Zadanie 30. [0 – 1]

Modrzew dahurski to gatunek drzewa z rodziny sosnowatych, który rośnie w:

- A. wilgotnych lasach równinowych
- B. strefie śródziemnomorskiej
- C. tajdze
- D. tundrze

Zadanie 31. [0 – 1]

Warstwa ozonowa, która chroni Ziemię przed rakotwórczym promieniowaniem ultrafioletowym pojawia się w następującej warstwie atmosfery:

- A. w troposferze
- B. w stratosferze
- C. w mezosferze
- D. w termosferze

Zadanie 32. [0 – 1]

Na którym zdjęciu nie zaobserwujemy skutków niszczącego działania kwaśnych deszczy?

A	B	C	D
			

BRUDNOPIS